

A TENGERPART

NAPILAP.

VI. évfolyam.

FIUME, szombat 1909. december 18.

285. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Államvasuti hálózatunk.

Ha rátekintünk Magyarország vasuti térképére, azt látjuk, hogy államvasutunk ma már úgy kiépült, hogy igazán keresni kell, hol van még az a hézag, ahova a kettős sinnek el kell jutnia. A székelyvasutak, a baja-bátaszéki vonal és a komárom—érsekújvári vonallal elmondhatjuk, hogy államvasuti hálózatunk teljes és tökéletes és oly mérvű, mintha tudja az ég, milyen nagy ipartermelő ország volnánk. Fővonalaink mind ki vannak építve, a helyierdekü vasutak pedig úgy nőnek ki a földből, akár a gomba és most már inkább a meglévő vonalak fejlesztéséről, mint új vonalak építéséről lehet szó a jövőben. A fejlesztés alatt a kettős és hármas vágányok kiépítését gondoljuk és a *fiumei második vonal* megteremtését.

A legsürgősebben szükséges, hogy második bécsi vonal győr—brucki szakasza, a budapest—zimonyi vonal és a fiumei vonalnak budapest—kamerai-moraviciai vonala és a Románia felé gravitáció vonalak közül a szegedi—vereciorovai vonal két vágányúvá alakíttassék át, míg a budapest marcheggi vonalon már egy harmadik vágány is elkél.

Természetes, hogy ezen új anyagok lefektetése néhány száz millió korona beruházási költségnek felel meg, de az államvasutak fejlődése, a forgalomnak évről-évre való növekedése sokáig ezt a kérdést nem engedik elodázní. Természetes, hogy mindezen kérdések, azaz építkezések előtt a legsürgősebb szükség volna a *fiumei második sín* megépítésére, már annál is inkább, mivel maga a kormány fog az egyetlen magyar tengeri kikötőnek a dalmát csatlakozó vasut kiépítésével hatalmas versenytársat létesíteni. Fiume versenytársát Trieszittel úgy is csak nagy áldozatok árán tudtuk felszínen tartani és örökké szomorú tünete lesz a magyar rövidlátásnak, hogy a kormány a kiegyezési tárgyalások idején magára vállalta a Dalmácia felé csatlakozó magyar államvasuti vonalnak a kiépítését. Ennek a vonalnak a megépítésétől most már huzódik a kormány és amíg lehet el is odázza, de ha egyszer szerződésben biztosította a megépítését és vele az állam költségének másfélszáz millió koronával való megterhelését, igazán idő kérdése, hogy mikor építi meg, annál is inkább, miután mind az osztrák kormány, mind pedig a magyar pénzügyi érdekeltségnek egy tekintélyes csoportja, siettetni ennek a meddőnek ígérkező nagy vonalnak a megépítését.

Amellett, hogy ez az új vonal lesz talán az ország legmeddőbb vonala, még nagy szarvat ad az amugy is leküzdhetetlen horvát aspirációknak és bekövetkezhetik egy pár év múlva, ami ellen még ma oly vehemensen tiltakozunk és jövőben is minden igaz magyar embernek tiltakoznia kell, hogy a horvátok tekintélyes vonalakra támaszkodva, még nyomátékosa-ban fogják követelni a horvát királyi államvasuti igazgatóság fölállítását.

De ne térjünk erre a keserves és fájdalmas nemzetiségi dologra. Az államvasutak hálózatának intenzív fejlesztéséről akarunk szólni és azokról a módokról, amelyek ezt a fejlesztést úgy engedik keresztülvinni, hogy abból nagyobb teher ne essék az ország amugy is túlterhelt költségjére.

Első sorban szakítani kell végre azzal a rendszerrel, hogy az államvasutat egyszerű finom objektumnak tekinti a kormány, akár a dohány- vagy sójövédék és az államvasutak évi költségét úgy kell kezelni, mint egy különálló üzemet, mely meghozza a kamatait, de el is bírja a szükséges beruházásokat. És évről-évre az államvasutak költségjébe kell beállítani a szükséges vonalfejlesztési építkezési költséget és nem a percentuális jövedelmezőség szempontjából kell elbírálni, mert akármeddig emelik is a tarifákat, ha a máv. jövedelmeit az állambudget elnyeli, akkor ha beruházásokról lesz szó, mindig külön beruházási költséggel kell eszközölni.

A máv. ma, ha leküzdik és egészséges alapra helyezik az adminisztrációt, az ország legnagyobb és legjövődémezőbb üzeme, és nemcsak az ország gazdasági fejlődésének fő előmozdítója, hanem maga is szintén fejlődésben levő intézet.

Hálózata ma egységes és teljes, de még mindig nem tökéletes. Az eddigi beruházások már is éreztetik üdvös hatásukat. Egészséges építési programmal és az adminisztráció modernizálásával egy csapásra arra a nivóra emelhetjük, ahol mint az ország legnagyobb kincse és büszkesége megérdemli, hogy álljon.

A bankrablók elleni végtárgyalás.

Ma volt a helybeli törvényszéknél a fiumei Népbanknál augusztus 11-én történt bankrablás és Milos József igazgató megölése ügyében a végtárgyalás.

Jóval kilenc óra után vonult be a bíróság az előkelő közönséggel megtelt harmadik emeleti végtárgyalási terembe Thierry lovag törvényszéki elnök vezetésével. A bírói emelvényen Mattiassi és Lucich szavazóbírák és Lucich Vasco jegyző, továbbá Melocco János dr. ügyész foglalnak helyet. A védői emelvényen Friedrich-Adelsfeld Antal dr. mint Krivitzki védője, Jechel Mario dr. Kischenewski védője és Lenaz dr. ügyvéd Svirski-Orloff védője ülnek. A tárgyalás megnyitása után két-két szuronyos börtönőr a fogházfelügyelő vezetésével bevezeti Svirski, Kischenewski és Krivitzki vádlottakat, akik a fogházfelügyelő tiltakozása dacára mosolyogva fognak kezét.

Először Svirski-Orloff Sámuelt hallgatja ki az elnök németül, aki bevallja, hogy politikai vétségért már büntetve volt. Majd Kischenewskire, végül Krivitzkire kerül a sor. Az utóbbi politikai vétségért szintén volt már büntetve. Majd bevonulnak az esküdtek, akik közül hatan hiányoznak, miért is ugyanennyi pótesküdtet hívnak be. Az ügyészség képviselője az esküdtek közül hatot utasított vissza, mire a védők részéről történt néhány visszautasítás

után is tizenkét elfogadott esküdt leteszi az esküt.

Ezután Lucich dr. jegyző felolvassa a vádiratot.

Az ügyészség vádirata így szól: A fiumei kir. ügyészség vádat emel Svirski Sámuel alias Orloff Friedwenko Péter mechanikus 19 éves Don mellejti rostovi illetőségű orosz alattvaló ellen, aki augusztus 15-ikétől kezdve vizsgálati fogságban van. II, Kischenewsky Salamon 21 éves odessai illetőségű elektrotechnikus orosz alattvaló ellen, aki augusztus 11-ike óta vizsgálati fogságban van. Mindketten gyanusak, hogy augusztus 11-én délelőtt tíz óra felé egy ismeretlen harmadik kísérletében behatoltak a Banca Popolare Fiumana Piazza Danten levő helyiségébe, hogy erőszakkal és fenyegetésekkel pénzt raboljanak, különösen Svirski, aki társaival megegyezve a bankban talált Milos József igazgató-pénztárost szabad elhatározással előre megfontolva, fejbe löve megölte, miközben társai revolverekkel megfélemlítették a bank helyiségében levő Cremenich György és Kosleuzer Faustino bankszolgákat, a tisztviselőket és ügyfeleket. Svirski a bank pénztárából 15,000 koronát s Kischenewsky a Magyar Általános Hiteibank Cremenich szolgájának börténkájából 4,000 koronát elrabolt.

III. Krivitzki Ábrahám 24 éves willischi illetőségű mechanikus, orosz alattvaló, aki augusztus 12-étől kezdve vizsgálati fogságban van, alaposan gyanus, hogy szabad akarattal elősegítette és megkönnyítette társainak bűncselekményeit, hogy a tervezett és végrehajtott cselekedet hasznában részesüljön.

Kischenewsky Salamon gyanus ezenkívül, hogy a tett elkövetése után menekülés közben szabad elhatározással, de előre meg nem fontolt szándékkal meg akarta ölni több revolver-övéssel az öt üldöző Ratkovich János rendőrt. Az ügyészség tehát vádolja Svirski Sámuel és Kischenewsky Salamont a büntető törvénykönyv 278 és 344 §§-ba ütköző gyilkosság és rablás büntetével, továbbá a 70 §-ba ütköző bűnszegedséggel és Krivitzki Ábrahámot a 69. §-ba ütköző bűnrészességgel. Vádolja végül Kischenewsky Salamont emberölés kísérletének büntetével (65. és 279. §§.)

A vádirat felolvasása után Svirski Orloff kihallgatását kezdik meg. Szegő Gyula dr. német tolmács németül kérdezi ki Svirskit, aki elismeri gyilkosságot. Azt mondja, hogy a munkások szegények, kénytelenek dolgozni ellenben a bankárok jól élnek. Mikor azután anarkisztikus fejtegetéseibe belemelegszik, az elnök megszakítja és a tárgyhöz utasítja. Orloff folytatja vallomását, hogy gyilkolni nem akart. Az elnök kérdésére elmondja, hogy öt állami iskolát végzett, Fiumében a kikötőben dolgozott s két hónapig a budapesti Hirsch gyárban dolgozott. A rablást Fiumében beszélték meg s három nappal a tett előtt a revolvert a budapesti Dobutácában vásárolta, de nem gyilkos szándékkal. Felolvassák a vizsgáló bíró előtt tett vallomását, mely szerint előzőleg Budapesten terveztek egy bankrablást az újpestihez hasonlóan. Orloff most letagadja ezt, mire Szegő dr. felmutatja neki a nevével ellátott jegyzőkönyvet. Orloff folytatja vallomását s azt mondja, hogy Spector nem akart beleegyezni és a tett előtt elutazott. Majd elmondja a rablás részleteit. Kischenewski, Krivitzki és egy harmadik társa, kit megnevezni nem akar, lépett be a bankba. Az igazgató lövése után elszaladt és délután 5 órakor Zürichbe utazott. Zürichből Krivitzkinek száználvan koronát küldött Budapestre. A bankból

14.000 koronát vitt el. Nem emlékszik a zürichi vallomásra. A revolverben sajátját ismeri fel. Ezzel Orloff Swirski kihallgatása véget ért.

Kischenewskit vezetik be most a terembe. Nem érzi magát bűnösnek. Az esküdtek őt nem érthetik meg, mert „egyikük sem hordott százhuszkiós terhet a vállán.” Ő nem akart semmit sem csinálni, ő csak enni és élni akar. A tettet Fiumében beszéltek meg, röviddel a rablás előtt, ő, Swirski és egy harmadik, akit nem nevez meg. A bankba belépve csendet parancsolt a revolvert mutatva elvette a bankszolgától a pénzt. Eközben egy lövést hallott. A pénzt zsebébe tette a revolverével együtt s futni kezdett. Kischenewsky itt egyszerre oroszul kezd beszélni, mire a jelenlevő Dredics Miklós kapitányt hívja elő az elnök orosz tolmácsnak. A tolmács megeskete után Kischenewsky oroszul folytatja vallomását, majd ismét németül kezdi elbeszélni menekülésének részleteit és a levegőbe való lövöldözését. A revolvert saját pénzén vette. A revolver vásárlás idejére nem emlékszik. Vallomását nevetve, semmibe vevő kézművelőkkel teszi meg. A revolvert a szám megnevezése után tulajdonának ismeri fel.

Következik Krivitzki kihallgatása. Oroszul kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Társaival Budapesten tárgyalt a rablásról, de ő nem akart benne résztvenni. A vizsgálóbírónál tett vallomásával sok tekintetben ellentétesen vall.

A törvényszék elnöke erre fél tizenegy körül szünetet rendel el.

A szünet után Vio Antal dr. fiumei ügyvéd a népbank nevében előadja, hogy összesen 2845.50 korona kára van a banknak. Swirskinél 4097 koronát találtak. Az intézet betörés ellen biztosítva van. Az elnök kérdésére a vádlottak gúnyosan kijelentik, hogy ők nem fizetik meg a kárt. Vio drt megesketik.

Cremenich Györgyöt, a Hitelbank szolgáját hallgatják ki ezután tanuként. Naponkint szokott menni a Banca Popolare Fiumanába. A tett napján csekket ment oda. A pénzt már átvette, mikor a három idegent észrevette. Láta, hogy Milos pénztáros kezét egyik ismeretlenre tette, majd lövést hallott s látta, hogy Milos lebukott a földre. Rámutat Swirskire, hogy ő lött; de nem egészen biztos benne, mert reszketett a félelemtől. Hosszasan ismerteti a részleteket.

Jechel dr. kérdésére Cremenich elmondja, hogy Kisenewski felszólítására ellenkezés nélkül adta át a pénzt. A szembesítésnél Kischenewski tagadásával szemben Cremenich fenntartja vallomását. Megesketik.

Kosleutzer Faustin, a Banca Popolare Fiumana szolgája is elmondja részletesen az esetet. Swirskit és Kischenewskit felismeri, de a gyilkosság részleteit nem tudja biztosan elmondani. Lucich bíró kérdéseire mégis elmondja a tanu, hogy a tettes a lövés előtt a revolvert a levegőben meglóbálta s csak azután lött. Megesketik.

Jurisich Cosimo, a bank gyakornoka mikor látta, hogy Swirski „Geld oder Leben” kiáltással belépett Milos pénztáros rekeszébe, az ablakon át a piacra ugrott segítséget hívni. Megesketik.

A következő tanu Ratkovich János, a kintüntetett rendőr. Elmondja az üldözés részleteit. A két menekülő közül egyik folyton lött reá. Kischenewskit felismeri határozottan, Swirskit majdnem. Kisenewski ezzel szemben azt állítja, hogy csak a levegőbe lött. Jechel dr. ügyvéd kérdésére elmondja Ratkovich, hogy hallotta a golyók füttyülését füle mellett, tehát Kisenewski reá célzott. Megesketik.

Fautini Gáspár városi mentő felismeri a lövöldöző Kisenewskit, akit Ratkovich üldözött. A másikat nem ismeri fel. Kisenewski közbeszó: „Ha akartam volna, meggyilkolhattam volna a rendőrt.” Tanut megesketik.

Medanics Delimir, a Kőbányai sörfőző tisztviselője Spector után futott, de felismeri Kisenewskit is. Nem esketik meg.

Ferlan János butorszállító felismeri a lövöldöző Kischenewskit, mire ez megjegyzi: „Mondhat amit akar.”

Jakovcic dr. orvosszakértő ezután Milos agyonlőtt pénztáros halálos sérülését ismerteti.

Mozog tanár fegyverszakértő ismerteti a revolvereket. Azt mondja, hogy a füttyülést 5—6 méternyire is lehet hallani.

A bizonyítási eljárás ezzel véget érven, Melocco dr. az Oroszországból érkezett iratok

feloivasását kéri Swirski s Krivitzki ellen. Swirski és Krivitzki már deportálva voltak Szibériába.

Az esküdtekhez intézendő kérdéseket terjesztették elő ezután, mire az elnök a tárgyalás folytatását holnap, szombat délelőtt kilenc órára halasztotta el. A közönség, mely a termet zsufolásig megtöltötte, nagy zsvajjal távozt.

UJDONSÁGOK.

— **A karácsony előtti vasárnap és a kereskedők.** A kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében e hó 19-én, mint a karácsony ünnepet megelőző vasárnapon, az ipari és kereskedelmi elárúsítás az egész napon át végezhető és ez okból a kereskedőknek nagy része e vasárnapon üzleteit nyitva fogja tartani.

— **Vásároljunk a karácsonyi ünnepek előtt.** A kereskedői körökben évről-évre megisméllődnek a panaszok a miatt, hogy a vevőközönség a karácsonyi vásárlásokat, a karácsonyest megelőző egy-két napon, sőt csak az utolsó órákban eszközli. A karácsonyi üzleti forgalomnak ez az aránylag rövid időben való torlódása az összes érdekeltekre nézve hátrányos. A vevők tömege nem tudja az üzleti zürzavarban a kellő kiválasztást eszközölni, a kereskedők és a kiszolgáló személyzet pedig minden igyekecsük dacára rendszerint nem képesek a vevőket az általuk kívánt figyelemmel kiszolgálni. Ez okból több helybeli kereskedő lapunk utján felkéri a t. vevőközönséget, hogy a karácsonyi vásárlásokat kellő időbeosztással jó eleve a karácsonyest előtt eszközölje. Idejekorán való vásárlásaival és a karácsonyi beszerzések időbeli szétosztásaival a vevőközönség a maga részéről is hozzájárulhat ahhoz, hogy a karácsony előtti napok üzleti torlódása ne járjon azokkal a közismert bajokkal, amelyek évek óta ugy az üzlettulajdonosok hátrányát, mint a vevők kényelmetlenségét és nem utolsósorban a kereskedelmi alkalmazottak testi és idegéleti kimerültségét eredményezik.

— **Kereskedelmi tengerészetünk igazgatása.** Az „Egyetértés” tegnapi számában a következőket írja: A tengerészeti hatóság intézménye elavult és sürgős reformra szorul. Az az elv, hogy a tengerészeti hatóság független legyen a kormányzóságtól és a kormányzói állástól, már foglalkoztatta az illetékes tényezőket, de a kérdés megoldása a kormányzó ellenkezésén hiúsult meg. Ezért indokolt volna a reformot olyan időben megvalósítani, amikor Fiume kormányzói állása nincsen betöltve. Triestben nagyon furcsának találnák, ha a helytartó igazgatná a tengerészeti hatóság ügyeit. Akad odaát Ausztriában mindig olyan tengerészeti szakember, aki méltó az állásra és akadna nálunk is. Csak körül kellene kissé nézni Fiumében, vagy Budapesten a vasúti és hajózási főfelügyelőségénél. A tengerészeti hatóság reformjánál tekintetbe kellene venni a magyar kereskedelmi tengerészet változott viszonyait. A tengerészeti ügyek intézésére több ügyosztályt fejleszteni kellene. De ezzel még mindig nem érnék el kereskedelmi tengerészetünk helyes igazgatását. Fiumében hiányzik egy közlekedési és hajózási tanács, amely a gyakorlati kérdéseket volna hivatva megvitatni és jelentéseket tenni a kormánynak. A mai ügykezelés lassu, nehézkes és valljuk meg őszintén — felületes. Az ügyek intézésében ötletszerűség nyilvánul meg s egy-egy dolgot a referensek úgy intéznek el, amint jónak találják. A magyar kereskedelmi tengerészet érdekében gondoskodni kellene a fent említett reformok megvalósításáról, mert kereskedelmi tengerészetünk fejlődése következne be ennek nyomában.

— **A Kereskedelmi R.-T. tőkeemelésének sikere.** Az a nagy agilitás, melyet a Magyar Kereskedelmi R.-T. az utóbbi időben kifejt, úgy látszik, egyik sikert a másik után szerzi meg részére. A főváros folyó-kölcse után a d'Harcourt-féle óriási birtokvásárlás olyan nagyszabású és kitünő üzlet volt, hogy annak hatása alatt a legutóbb elhatározott alaptőkeemelés is teljes sikerrel lebonyolítható volt. Ismeretes ugyanis, hogy a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ez évi október 15-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy eddigi 20 millió koronányi részvénytőkéjét 12,500 darab 400 korona névértékű az új részvény kibocsátásával 25 millió koronára emeli fel, továbbá hirdetményi-

leg közzétette, hogy új részvények közül 5000 darab december 15-éig gyakorolható elővételi jog és befizetés alapján átvethető, míg a többi 7500 részvényt egy a bécsi „Wechselstuben Aktiengesellschaft Mercur” vezetésével létesült konzorcium vásárolta meg. Mint értesülünk, ez a tőkeemelési művelet teljes sikerrel lebonyolított, amennyiben az elővételi jog az összes részvényekre gyakoroltatott és az említett konzorcium is az átvett összes részvényeket hosszabb lekötöttséggel elhelyezze.

— **Kikötőmoló építése Razancében.** A triestzi tengerészeti hatóság a Razancében építendő moló munkálataira nyilvános pályázatot hirdet. Az építkezés költségei 68.004 koronával vannak előirányozva s a pályázók 3400 kor. bántpénzt tartoznak letenni. A tervek, költségvetések és építési feltételek a zárai révkapitányságnál tekinthetők meg. Az ajánlatok december 20-án d. e. 11 óráig a triestzi tengerészeti hatósághoz küldendők be.

— **Rakpart építése Zarában.** A triestzi tengerészeti hatóság a gyorsgőzösök részére Zarában, építendő kikötőrakpart munkálataira nyilvános pályázatot hirdet. A munkák költségei 309.617 koronával vannak előirányozva s a pályázók 15.500 korona bántpénzt tartoznak letenni. Az építkezési tervek, költségvetések, ajánlati minták és építkezési feltételek a zárai révkapitányságnál szerezhetők meg. Az ajánlatok december 21-én déli 12 óráig „K. K. Seebehörde in Triest” címre küldendők be.

— **A cet-halászat.** Az északi tengeren a cet-halászat mindjobban aláhanyatlak, a déli tengereken azonban, alkalmasint a déli sark fölkkutatására irányuló legújabb expedíciók nyomán, mind nagyobb lendületet vesz. A Falkland-szigeteken és Dél-Georgiában jelenleg már hat nagy cet-halásztársulat működik és Larsen L. E. kapitány, aki eddig az egyik georgiai társulatnak volt a vezetője, Krisztiniába utazott, hogy norvég tőkével az eddigieknél is nagyobb részvénytársaságot szervezzen. A legnagyobb ilyenmű vállalkozás az argentinai halászatitársulat, melyet Larsen Károly, az előbbinek fivére, a svéd délisark-expedíció vezetője alapított visszatérte után, 1903-ban Buenos Airesben argentinai pénzen. Ez a társaság legutóbbi szezonja alkalmával ezer cethalat ejtett el. A társaságnak Dél-Gergiában is van állomása, mely tizenhat nagy épületből áll; a lakóházakon kívül a cethal földolgozására szolgáló gyárak, továbbá disznók és csibék számára való ólak alkotják ezt az épületcsoportot. (A disznót és csibét cethal-hussal etetik itt.) A személyzet százhatvan emberből áll. A cethalat három gőzhajón fogják; négytől hét cethal esik mindenik hajó egyetlen útjának zsákmányává, sőt az egyik nemrég kilenc cethal tért vissza. A cetnek csak a zsírja és a csontja értékes, a fősúlyt tehát ezeknek a földolgozására vetik. Két nagy szállítóhajónak egyéb dolga sincs, mint hogy állandóan halzsirt vigyen Dél-Georgiából Buenos Airesbe és onnan vissza szent és üres hordót. Mivel ez a két hajó sokszor nem képes elegendő üres hordót hozni magával, a dél-georgiai állomáson vasból tizenkét zsirtartót készítetttek, mindenikben háromszázötven hordó zsir fér el. A múlt szezon üzleti eredményeképp kilencezer hordó Argentínába, tizennyolcezer pedig Európába szállított a társaság. A cethalászat tavasszal kezdődik, mely a déli sark körül októberre esik és tart márciusig vagy áprilisig, amikor ott az ősz köszönt be.

— **Hangversenypalota Póában.** Az osztr. Riviera részv. társaság a Riviera-Palace-Hotel kibővítésével egyidejűleg egy modern színházterem és színház mellett, még egy minden kényelemmel ellátott fürdőt magában foglaló új nagy épületet létesít. A 2.000.000 kor. költséggel előirányozott építkezéssel, melynek befejezte 1911. tavaszán várható a Münzféle építési vállalat van megbízva.

— **Meglopott kivándorló.** A rendőrség letartóztatta Solensky László 38 éves altbergi illetőségű egyént, akit azzal gyanúsítanak, hogy Kassai Mária kivándorlónőnek ellopta ezüst óráját és harminc dollárját.

— **Hajókatasztrófák megakadályozása.** Az Oceán nagy adót szed, amiért a hátat odatartja országutnak. Körülbelül tizezer hajó pusztul el évenként a tengeren, emberrel és kincscsel, ami rá volt bízva. Néhány évvel ezelőtt megdöbbentően sűrű egymásutánban történt több világraszóló tengeri tragédia. El-

sülyedt a hatalmas „Elbe“, az első gyorshajója a világtengerésznek s az Atlanti-oceánon ropant össze a „Bourgogne“ nevű francia oceanjáró, amely sok száz utast hozott Amerikából. Ezzel a hajóval elveszett egy dúsgazdag amerikai is, Anthonyi Follok s az örökösei akkor 100,000 koronát tüztek ki pályadíjjal olyan találmányra, amely meg tudja akadályozni a hajók összeütközését vagy megmenteni azokat a vízhaláltól, akik valamely hajóval szerencsétlenül járnak. Összesen 285 különböző találmányt nyújtotta: be ahhoz a nemzetközi juryhoz, amely hivatva volt a pályázatok fölött dönteni. De egy sem felelt meg a feltételeknek. A sok meddő kísérlet után az Association internationale de la marine azt az ajánlatot tette a családnak, változtassa meg az alapítványt akként, hogy a kamatokból bizonyos időközönként kisebb jutaimakat, érmekeket és ösztöndíjakat adnak olyan találmányokért, amelyek legalább bizonyos mértékig tökéletesítik a mentést. A család az alapítványt el is fogadta s most a szerint megváltoztatva áll fenn az alapítvány.

— **Karácsonyra és újévre** a legszebb ajándékok *Engelsrath J.* ékszerész (Fiume, Dante-téri) arany-, ezüst-, ékszer-, óra és régiségkereskedésében kaphatók. Igen olcsó árak. Saját ékszerkészítő és javító műhely.

— **Gyermek felruházó ünnep.** A fiumei magyar pincérek asztaltársasága december tizenkilencedikén, vasárnap délután négy óraker a Della Ville szálló éttermében gyermek felruházó ünnepet tart.

— **Zenés este.** A fiumei hangverseny egyesület ma, pénteken este kilencedfél óraker tartja meg első zenés összejövetelét saját helyiségében (Corso Jellousich ház III.)

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt telefon vagy levelezőlap útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Távirat ◀ Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, dec. 17. A képviselőház ma délelőtt tizenegy óraker Gál Sándor elnökletével ülést tartott. Az ülés megnyitása után mindenekelőtt kegyeletes szavakkal parentálja el Damjanich Jánosné, majd bejelenti, hogy Tüdös János és Embery Árpád képviselőket véglegesen igazolták. Közli végül, hogy elnökké való megválasztása folytán a bizottságokban viselt összes tagságairól lemondott. Bemutatja Csanád vármegyének az önálló bank felállítására ügyében a képviselőházhoz intézett feliratát. (Éljenzés a Justh párt padsoraiban.)

Majd Wekerle Sándor miniszterelnök áll fel szólásra s röviden vázolja a politikai helyzetet, benyújtja az indemnitási javaslatot s kéri, hogy javaslatát a pénzügyi bizottsághoz utasítsák. (Zaj).

Justh Gyula pártja nevében kéri, hogy a miniszterelnök javaslatát ne utasítsák a pénzügyi bizottsághoz, minthogy a Wekerle kabinet nem tekinthető alkotmányos miniszteriumnak. A kormány ugyanis nem vonható felelősségre, mert csak ügyvivői szerepe van s nincs joga, hogy alkotmányos felhatalmazás nélkül indemnitást nyújtson be. (Zaj).

Wekerle Sándor miniszterelnök tiltakozik az „alkotmányellenes kormány“ kifejezés ellen. A kabinet távozni akart, de helyét nem hagyhatta el. Az indemnitást pedig csak a jogfolytonosságra való tekintettel nyújtotta be.

Gál Gaszton csatlakozik Justh Gyula szavaihoz, valamint Éber Antal is.

Hencz Károly viszont azt kéri, hogy az indemnitási javaslatról ne tagadják meg a pénzügyi bizottsághoz való utalást.

Az ülés folyik.

Khuen gróf a királynál.

BÉCS, dec. 17. Khuen-Héderváry gróf ma délelőtt tizenegy óraker jelent meg a királynál kihallgatáson. A kihallgatás ötnegyed

óraker tartott. Az audiencia után Khuen gróf kijelentette a nála járt újságíróknak, hogy kihallgatása tisztán informatív jellegű volt s a királynál a helyzetről való felfogását ismertette meg. A gróf ezután a Grand Hotelbe ment, ahol Lukácscsal tanácskozott.

Lukács bécsi tárgyalásai.

BÉCS, dec. 17. Lukács László ma délelőtt felkereste Khuen-Héderváry grófot, akivel közel egy óraker tanácskozott. Lukács ezután a külügyminiszteriumba ment, ahol Aehrenthal gróf külügyminiszterrel tárgyalt hosszasan.

A Reichsrath ülése még mindig tart.

BÉCS, dec. 17. A Reichsrath ülése még mindig tart. Az éjjeli ülésen botrány-botrányra következett s majdnem tettlegességre került a sor.

Lipót király meghalt.

BRÜSSZEL, dec. 17. *Lipót belga király ma hajnalban kevéssel három óra előtt meghalt.* A király mindvégig tiszta öntudatnál volt. Halála előtt rövid idővel orvosát kérte, magához, akinek panaszkodott, hogy megfűlad. Halála hírére a brüsszeli lapok még hajnalban külön kiadást adtak ki. Ma délelőtt minisztertanács volt a trónörökös elnöklésével, amelyen megszövegezték a nemzethez intézendő proklamációt. A trónörökös a régensséget elfogadta.

Koburg Lujza brüsszeli utazása.

BUDAPEST, dec. 17. Koburg Lujza főhercegnőnek még a hajnali órákban kézbesítették iteni szállodai lakásán az apja haláláról szóló táviratot. Valószínű, hogy a hercegnő a mai nap folyamán utazik Brüsszelbe.

Anglia biztonsága.

LONDON, dec. 17. Mac Kennan az admirális első lordja Soudbendben beszédet mondott, amelyben a többi között kifejtette, hogy az ország egészen biztonságban van. A Dreadnought-hajóknál erősebb három hadihajó éppen elkészült, két másik a királyi hajógyárakban vízrebocsátott és négy másik építés alatt van. Rövid időn belül 1912. március hónapja előtt elkészítendő négy további hajó gépeinek és felszereléseinek megrendelése fog következni. Szó a legközelebb az ausztráliai és újzealandi Dreadnought-ajándékokhoz szükséges utalványozásokat meg fogja tenni. Ez az ajándék bizonyítékát szolgáltatja a szoros kapcsolatnak, mely az anyaország és a gyarmatok között van.

KARÁCSONYRA ÉS ÚJÉVRE

a legszebb divatcikkék olcsó áron kaphatók

Schwarz és Gerő

divatruházában

Fiume Via Governo a Lloyd szállóval szemben.

Használt, de jó karban levő

cimbalom

költözködés miatt azonnal eladó. Cim: Klech Abbazia Villa Stefi.

BONAVIA

nagyszálló és étterem

Fiume Via Edmondo de Amicis 4. szám a város központjában.

56 szoba. Tágas éttermek. Nyáron szép kerthelyiséggel

Magyar konyha. Tiszta magyar és külföldi borok. Kőbányai Polgári Sör.

Estéknként Jonás Gyula hírneves cigányzenekarának hangversenye.

Tulajdonos Scala Nándor

VARIETÉ ORIENTALE

Fiume, Via Lavatoio (Új Kucich-ház)

Tíz kiváló művészi erőből összeállított műsor.

Elsőrendű magyar énekesnők.

Kezdet: 9 óraker. Belépti díj 1 korona.

Tulajdonos: Pesaro Vittorio.

Naponta frissen vágott sertésus.

Saját olvasztású kitűnő disznósír és minden hentesáru

legjobb minőségben olcsó árakban

Szathmáry György

hentes üzletében kaphatók.

Vicolo della Germania 1. sz. Telefon 987.

Karácsonyi és újévi ajándékok

a legjutányosabb árakon kaphatók

Korniczai G.

üveg- és porcellánkereskedésében

Fiume Via Governo 22.

BAUER GRÜNWALD A magyarok OTTHONA

GRAND HOTEL D'ITALIE

VELENCÉ-BEN

Elsőrendű szálló. — Ritűnő konyha.

De La Ville

szálló étterme.

Ma pénteken este

disznótor.

Peary és Cook

az északi sarkra érkeztek-e?

az a kérdés. Ellenben kétségtelen, hogy

ROSENTHAL LIPÓT

Dante-(Adamich) téri nagy magyar áruházában a legnagyobb választék mellett legjobban és legolcsóbban vásárol mindenki. Az olcsó szabott ár drágon látható.

Külön nagy játékaosztály.

Állami tisztviselők, vasutasok, pénzügyőrök árkedvezményben részesülnek. 10 képes lap 40 fillér.

FILIPPOVICH EDE

Uri és női fodrász terme

Fiume, Deák-korzó 30. szám

külön női teremmel, hol fejmosás villanyos készülékkel, hajfestés, manicure, pedicure és mindennemű haj- és fésülési munka kifogástalan jó és gyors kivitelben végeztetik.

Előkelő uri fodrász terem.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszapponok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Hromatka Adolf

könyvkereskedése

FIUME CORSO 11.

Magyar ifjúsági könyvek óriási választéka.

Varieté Hotel Susak

Estéknként elsőrendű művészi erők fellépte.

Renée Hallois táncosnő,
Drexler Adolf kómikus,
Denis Liliam amerikai ének. és tánc.,
Virágvölgyi Sárka magyar szubrett,
Breda Joseph kómiku,
Rudolfi R. Jargon kómikus,
Santhaly Lucie német sanzonett,
Gergely Nusi szubrett,
Wirth Lona énekes szubrett,
Nichette Ottilie átváltozó táncosnő.

Végül kitűnő bohózat:

Serenissimus a Varietében.

Kezdeté 9 órakor.

Belépti díj 1 kor.

Butorozott, kétágyas szoba

két fiatal embernek teljes ellátással vagy anélkül kiadó. Cim a kiadóban

Butorozott szoba

(villanyvilágítás és fürdőszobával) I. emeleten kiadó. Cim a kiadóban.

Előkelő biztosító társaság részére

kerestetnek agilis üzletszerzők

magas jutalék és fix fizetés mellett. A kik e téren már működtek, előnyben részesülnek. Jelentkezés: Első Leánykiképzési Egylet Via del Molo 1. I. em.

A szépség!

Minden hölgynek kétségtelenül legfőbb vágya, hogy mentől szebb legyen s hogy ezen célját elérhesse, megragad minden alkalmat és a legképtelenebb dolgokkal keneti arcát. — A legtöbb esetben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak, hogy szép nem lesz, hanem ellenkezőleg sok esetben tönkre teszi arcborát úgy, hogy igen hosszú idő, gondos ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedülálló siker, melyet Gutori Földes Kelemen aradi gyógyszerész Margit-Crème-jével elért (különösen Francia-és Németországban) sok embert arra bír, hogy ezt a világhírű, ártalmatlan és az arc minden tisztátlansága (szepelő, májfolt, kiütések stb.) ellen páratlan és csodálatosan ható szert utánozzák. Természetes, hogy ez senkinek sem sikerül, mert a Margit-Crème készítésének titkát senki más nem ismeri, mint a feltaláló és készítő s épen azért, mert a titkot soha senkire nem bízta, hanem minden egyes készítményt maga állít elő, a Margit-Crème mindig egyforma, annak kidolgozása a leggondosabb, tehát hatása is rögtöni és biztos. Ovakodjunk tehát arcunkat mindenféleképpen kengetni és használni oly szert, melyet angol amerikai és francia hírneves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos és ártalmatlan szert az arc szépitésére és a szépség megőrzésére. Ez a világhírű szépitőszert a Földes-féle Margit-Crème, mely már 4-5 napi használat után teljesen átalakítja az arc bőrét, eltünteti a szepelőket, májfoltokat, kiütéseket, bőrátka mitesszert, arc- és kezvörösséget. Az arc ideális szép üde és ifjú lesz s amellet a Margit-Crème teljesen ártalmatlan.

Ara: kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona. Margit-szappan 70 fillér és Margit powder (fehér rózsza és crème színben) 1 korona 20 fillér. Ezen szerek mindegyike külön is használható. A Földes-féle Margit-Crème kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában, ahol pedig raktáron nem volna, tessék egyenesen a készítőnek így címezve írni: Földes Kelemen gyógyszerész, Arad. Kapható Fiumében: Babic Hinkó, Catti György, Ernesto Benco drog. Prodám Johan, Jechel Francesco drog., dr. Mizzan Adorján, Pavacich Fratelli dr. gyógyszerésztárakban.

Rosenberger B.

nagy butorraktára

Fiume, Via Governo 22 (Corso) Telefon sz. 504.

Modern

hálószobák és ebédlő divánok eladók

Garami József

kárpitos mesternél Corsia Deák 26.

ORIENT

kávéháza

FIUME, Zichy tér 3.

Kitűnő italok.

Előzékeny kiszolgálás.

Magyar lapok.

A BREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Urményi-tér 6. — Telefon szám 226.

Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Urményi-tér 6

A leggazdaságosabb, állandó meleget tartó, kitűnő kályha a

METEOR

kályha

köszén és kokszfűtőre berendezve.

Egyedüli s kizárólagos raktár:

WURZER JÁNOS

Fiume Vicolo dell' Ospedale.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart,, január 1-én hetedik évfolyamába jut és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.